

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської мови

Дипломна робота

магістра

з теми **«СВОЄРІДНІСТЬ ХУДОЖНЬОГО ЧАСУ І ПРОСТОРУ В
РОМАНІ РЕЯ БРЕДБЕРІ «КУЛЬБАБОВЕ ВИНО»»**

Виконала: студентка 2 курсу

групи Ang1-M19z

спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (англійська))

КУШНІР ІННА МИКОЛАЇВНА

Керівник

ШАПОВАЛ ОЛЬГА ГРИГОРІВНА,

кандидат філологічних наук

Рецензент

СТАХНЮК

НАТАЛІЯ ОЛЕКСАНДРІВНА,

кандидат філологічних наук

Кам'янець-Подільський – 2020

	2
Вступ.....	3
Розділ 1. Проблеми вивчення художнього часопростору в сучасному літературознавстві.....	7
1.1. Час і простір у філософії.....	7
1.2. Концепція художнього часопростору (хронотоп).....	11
Висновки до розділу 1.....	14
РОЗДІЛ 2. Творча біографія Рея Бредбері: основні тенденції розвитку та науково-критичного осмислення.....	15
2.1. Особливості творчої індивідуальності Рея Бредбері.....	15
2.2. Творча історія роману.....	18
2.3. Роман «Кульбабове вино» в науково-критичній оцінці.....	21
Висновки до розділу 2.....	25
Розділ 3. Часопростір роману «Кульбабове вино» як вираження авторської художньої концепції світу і людини.....	26
3.1. Багатовимірність художнього часу твору.....	26
3.1.1. "Зовнішній" і "внутрішній" час у структурі роману. Особливості внутрішньопсихологічного часу.....	26
3.1.2. Символізація образів часу.....	37
3.1.3. Мотив "живого" і концепція часу.....	49
3.2. Просторова організація роману.....	53
3.2.1. Простір американського містечка: конкретизація, узагальнення, фантастичні трансформації.....	53
3.2.2. Протиставлення простору природи і простору цивілізації.....	64
3.2.3. Умовність і символіка просторових образів.....	73
Висновки до розділу 3.....	78
Висновки.....	80
Список використаних джерел.....	84

ВСТУП

Видатний американський письменник Рей Дуглас Бредбері (Raymond Douglas Bradbury, 1920-2012) увійшов в історію світової літератури як дуже багатоплановий автор. Він написав близько 400 літературних творів різних жанрів: оповідань, романів, віршів, есе, п'єс для театру і радіо, кіно- й телесценаріїв. Зазвичай Бредбері визначають як письменника-фантаста. Однак сам письменник неодноразово критично висловлювався з приводу спроб зарахувати його тільки до сфери наукової фантастики: «Я ніколи в житті не писав наукової фантастики, за винятком «451 градус за Фаренгейтом». «Марсіанські хроніки», як і більшість моїх коротких оповідань, написані в жанрі фентезі. Фентезі - це мистецтво неможливого, а наукова фантастика - мистецтво можливого" [Цит. за : 47]. З позицій подібної авторської самооцінки багато з усталених характеристик творчого методу письменника потребують певної переоцінки, що стосується й роману «Кульбабове вино», який не вписується у власне фантастичну спадщину Бредбері, але й не може бути інтерпретований як суто реалістичний чи автобіографічний твір.

Задуми його романів і новелістичних циклів виникали в міру накопичення матеріалу від сюжету до сюжету, від твору до твору, поки сам собою не склався роман або цикл новел: «Якщо взяти мої так звані романи, то вони і не романи зовсім», - вважає автор. - «Марсіанські хроніки» виглядають як роман, але це не так. Це збірка оповідань, які я написав, не усвідомлюючи, що вони мають відношення один до одного. Пізніше, набагато пізніше, я зібрав їх разом у книгу, яка стала схожа на роман. Точно так само з «Кульбабовим вином»: збірник оповідань, зібраних мною так, щоб було схоже на роман. І так само з книгою «Зелені тіні, білий кит» - збірка моїх оповідань про Ірландію і Джона Х'юстона. Я думаю, що не схожий на всіх тих письменників, що пишуть сьогодні, та й, напевно, на письменників всіх часів, як раз у тому, що пишу серію оповідань, а потім, пізніше виявляється, що написав книжку» [27, с.43].

Твори Рея Бредбері неодноразово привертали уваги зарубіжних і українських літературознавців. Найбільшою мірою це стосується вчених із США, які зіграли вирішальну роль у розкритті ідейно-тематичної своєрідності, жанрових особливостей і загальних принципів поетики творів Бредбері. Це такі автори, як Дж. Еллер [71], Р. Рід [77], В. Ф. Тупонс [79, 80]. Б. Еттербері і С. Пелл досліджували переважно проблематику і поетику окремих романів і оповідань письменника [67, 76]. Були й спроби виявлення особливостей хронотопу творів Бредбері, зокрема В. Нолан [75], С. Веллер [82]. Однак Бредберовий хронотоп завжди розглядався як явище фантастичної літератури, тоді як у романі «Кульбабове вино» хронотоп має іншу специфіку. Таким чином, **актуальність роботи** обумовлена тим, що хронотоп у романі "Кульбабове вино" на сьогодні вивчений недостатньою мірою.

Мета даного магістерського дослідження полягає в тому, щоб шляхом аналізу особливостей часу і простору в романі Бредбері «Кульбабове вино» визначити його роль у формуванні художньої концепції світу і людини.

Мета роботи визначає постановку і вирішення **дослідницьких завдань**:

- охарактеризувати різні підходи до вивчення часу і простору у філософії та літературі;
- представити основні етапи творчої еволюції Бредбері та місце в ній роману «Кульбабове вино»;
- виявити ключові ознаки часу і простору в романі;
- проаналізувати специфіку сприйняття часу і простору персонажами твору;
- встановити особливості поєднання реально-історичного та умовно-символічного хронотопів у романі.

Об'єктом дослідження є роман Рея Бредбері «Кульбабове вино» у контексті творчої біографії письменника та часопросторових новацій у новітній літературі.

Предметом дослідження є особливості часопросторової організації в романі Рея Бредбері «Кульбабове вино».

Методологічну базу роботи склали праці С. С. Аверинцева [1], Р. А. Аронова [3], М. Д. Ахундова [4], М. М. Бахтіна [5, 6], Л. Я. Гінзбург [21], Н.Х. Копистянської [34], М. О. Новікової [40] та інших дослідників, в яких досліджувалася специфіка філософського й літературознавчого трактування часу і простору і репрезентувалися методи дослідження хронотопу.

У процесі виконання роботи значну допомогу надали історико-літературні студії творчості автора «Кульбабового вина», зокрема праці таких зарубіжних та українських літературознавців і критиків, як Ф. Ніколс [74], Р. Рід [77], В. Ф. Тупонс [79, 80], Т. Денисової і Г. Сиваченко [23], Л. Романчук [68], які сприяли розумінню основних напрямків творчої еволюції Рея Бредбері.

У магістерській роботі використовуються різні **методи дослідження** і літературознавчого аналізу, необхідні для адекватного розуміння художнього світу Рея Бредбері, при цьому основними методами є історико-літературний і структурно-функціональний; також у дослідженні застосовується елементи лінгвостилістичного аналізу.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вивчення особливостей часопросторової організації роману Рея Бредбері «Кульбабове вино» вперше здійснюється в системному форматі, з виходом на різні рівні поетики твору – сюжет, композицію, систему персонажів, деталі предметно-художньої зображальності, символіка тощо.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження в ході вивчення літератури у вишах (загальні літературознавчі курси, історія зарубіжної літератури, історія американської літератури, спецкурси з аналізу літературно-художніх текстів.), а також у закладах середньої освіти.

Апробація роботи здійснювалась на науковій конференції студентів і магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за підсумками науково-дослідної роботи у 2019–2020 н. році (Кам'янець-Подільський, 23-24 вересня 2020 р.) .

Публікації. За результатами дипломного дослідження опублікована 1 стаття:

Кушнір І.М. Своєрідність художнього часу у романі Рея Бредбері «Кульбабове вино». *Збірник наукових праць студентів та магістрантів факультету іноземної філології Кам'янець–Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Випуск 13. Кам'янець–Подільський : Видавець Панькова А.С., 2020. С. 131–135.

Мета і завдання дослідження зумовили його **структуру**. Робота складається зі вступу, трьох розділів, кожний із яких включає низку підрозділів і завершується висновками, загальних висновків і списку використаних джерел. Основний зміст роботи викладено на 83 сторінках. Список використаних джерел містить 85 джерел, з них 20 іноземними мовами.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного в магістерській роботі аналізу часу і простору роману Рея Бредбері «Кульбабове вино» можна зробити такі висновки.

Вивчення творчості Рея Бредбері є продуктивним напрямом у сучасному літературознавстві. Про творчу спадщину автора, так і про його окремі твори написані десятки книг, монографій, сотні статей та нарисів. Одні автори зараховують Бредбері до борців проти соціальної несправедливості, інші вважають метром наукової фантастики, треті називають пацифістом, далеким від життєвих реалій. Однак усі визнають непересічний талант письменника як фундатора унікального художнього світу і творця самобутнього стилю. Звертаючись до роману «Кульбабове вино», дослідники відзначають специфічність хронотопу твору, однак ґрунтовних праць, присвячених саме проблемі його хронотопу, досі немає, що зумовило актуальність даного дослідження.

Для аналізу часу і простору роману «Кульбабове вино» в якості основного теоретико-методологічного підходу була обрана концепція М.М. Бахтіна, згідно з якою час і простір у художній літературі є взаємопов'язаними елементами, при цьому час відіграє тут провідну роль, а простір, втягуючись через сюжетні події у часовий розвиток, обволікає собою вісь часу, а сам час згущається і ущільнюється. Художній часопростір є моделлю об'єктивного й соціально-історичного часу і простору реальної дійсності. Ця модель характеризується як корелюванням із об'єктивним світом, так і умовністю та авторською концептуальністю.

Важливе значення для особливостей часопростору твору має його жанрова приналежність. «Кульбабове вино» називають і романом, і повістю, і новелістичним циклом, що свідчить про неординарність його жанрової природи. Твір поєднав у собі риси автобіографічної прози і лірико-поетичної казки-притчі, в якій домінує дитяче (по суті, міфологічне) сприйняття часу і простору (в образах Дугласа і Тома Сполдінгів). Для розширення часопростору твору в його сюжет органічно вплетені вставні історії: про «Машину

щастя» Лео Ауфмена, «Машину часу» полковника Фрїйлі (тобто його пам'ять), «Зелену машину» сестер Ферн, конфлікт місїс Бентлі і дітей з приводу співвідношення часу дитинства і часу старості, про таємничого Нелюда, який здійснює з яру напади на людей, про «недочасну» любов дев'яносторічної міс Гелен Луміс і молодого репортера Білла Форестера та ін.

Розповідь у романі розгорнута в трьох часопросторових планах. Перший – це пригоди головного героя Дугласа Сполдінга влітку 1928 року, процес дорослішання підлітка внаслідок спілкування з людьми і світом природи. У структурі твору важливе місце займає щоденник Дугласа, дві паралельні частини якого – «Звичайні справи і події» та «Відкриття і одкровення» – є символічним вираженням нерозривного зв'язку реального і міфологічного, а відтак і взаємозв'язку окремими часопросторовими елементами твору.

Другий план – картини життя містечка Грінтаун, невеликого американського містечка 20-х років ХХ ст., напередодні Великої Депресії і докорінного зламу життя в Америці. У теперішнє містечка вписано й минулого країни, відтворюване головним чином у спогадах полковника Фрїйлі, міс Гелен Луміс, місїс Бентлі та інших персонажів. Образ минулого пов'язаний з яскравими образами людей старшого покоління – своєрідних хранителів сімейної, родової і соціальної Пам'яті (перш за все це бабуся, прабабуся, дідусь Дугласа, полковник Фрїйлі, лахмітник Джонас та інші).

Третій план – роздуми оповідача про персонажів книги, про роль дитинства у житті людини, про час, соціум, цивілізацію і природу. Ці роздуми органічно вплетені у дитяче світосприйняття і видаються читачеві цілком природними, не порушуючи цілісності й однотильності розповіді.

Письменник створює не стільки внутрішній світ дитини, скільки світ, побачений її очима, несхожий на світ дорослих, в якому все здається чітко зафіксованим і однозначним. Це світ яскравий і динамічний, не завжди незрозумілий, часом непередбачуваний. Сприйняття світу, часу і простору головними героями показане в процесі дорослішання, тому твір має ознаки роману виховання.

Крім того, хронотоп «Кульбабового вина» підтверджує, що в творчості Бредбері реалізований особливий тип фантастики в літературі, для якого характерним є не науково-технічні передбачення та конструювання можливих світів майбутнього, а умовно-символічні трансформації реальності внаслідок поетичного світосприйняття людини, її багатого і всепроникного внутрішнього світу.

Час у романі має насамперед внутрішній вимір. У ході розповіді головний персонаж твору Дуглас Сполдінг починає зовсім інакше сприймати час, його погляди на світ кардинально змінюються. Герой розлучається зі своїми переконаннями про циклічність часу (казково-міфологічний тип світосприйняття), притаманними йому на початку роману. Спочатку світогляд хлопчика був заснований на його дитячих уявленнях, що з року в рік всі події в житті повторюються по колу. Численні зміни, що відбулися з ним протягом всього лише одного літа, - втрата кращого друга, зіткнення зі смертю знайомих людей, а також усвідомлення власної смертності - змушують Дугласа розлучитися з колишнім сприйняттям часу, відтак циклічна модель змінюється лінійною. Водночас у різних сюжетних ситуаціях роману автор реалізує концепцію часу-тривалості, вічного сьогодення, що є втіленням «живого життя» як творчого розвитку.

Художній простір твору Бредбері є вельми складно структурованим об'єктом, що переключає оповідь у різні реєстри: з реальності повсякденного життя – у мрію або кошмар, з однієї точки розвитку подій в будь-яку іншу. Ці транспортії реалізують естетичні та філософські погляди автора на такі проблеми людського буття, як самотність, творчість, пам'ять, життя і смерть, взаємовідношення людини і природи. Конкретні елементи простору (яр, ліс, дім, містечко) універсалізуються й символізуються, що перетворює роман з автобіографічного на лірико-філософський.

Для забезпечення синтезу автобіографічного, реально-історичного, умовно-символічного часопростору Бредбері вдається до різноманітних мовно-стилістичних засобів, серед яких домінують індивідуально-авторські

метафори й уособлення. Основною їх функцією у творі є акцентування впливу місця дії і часу на життя героїв, демонстрація багатства й неординарності їх внутрішнього світу.

Список використаних джерел

1. Аверинцев С. Символ // Аверинцев С.С. Софія – Логос. Словник. – К.: Дух і Літера, 1999. С. 154-159.
2. Андреев К. К. Предисловие / К. К. Андреев // Бредбери Р. Фантастика. - М. : Художественная литература, 1963. С. 5-24.
3. Аронов, Р. А. Взаимоотношение пространства и времени и пространства-времени / Р. А. Аронов // Вопросы философии. 1988. № 1. С. 71–84.
4. Ахундов, М. Д. Концепции пространства и времени: истоки, эволюция, перспективы / М. Д. Ахундов. М. : Наука, 1982. 222 с.
5. Бахтин М. Вопросы литературы и эстетики / М. Бахтин. М. : Худож. лит-ра, 1975. 502 с.
6. Бахтин М. Литературно-критические статьи / М. Бахтин; сост. С. Бочаров, В. Кожин. М. : Искусство, 1986. 445 с.
7. Бергсон А. Творческая эволюция. М. : «КАНОН-пресс», «Кучково поле», 1998. 384 с.
8. Бредбери Р. Дзен в искусстве написания книг / пер. с англ. Т. Покидаевой, Ю. Качалкиной. Москва : ЭКСМО, 2014. Режим доступа: <https://knizhnik.org/rej-bredberi/dzen-v-iskusstve-napisaniya-knig/1> (дата звернення: 12.09.2020).
9. Бредбері Р. Кульбабове вино / переклад з англійської В. Митрофанова. К. : Дніпро, 1988. 592 с. Режим доступа: http://www.ae-lib.org.ua/texts/bradbury_vine_ua.htm (дата звернення: 01.12.2019)
10. Бредбері, Рей [Інтерв'ю журналу "Всесвіт"] // Всесвіт. 1990. №8. Режим доступа: <https://javalibre.com.ua/java-book/book/707> (дата звернення: 12.09.2020).
11. Бредбери Р. Почему я стал фантастом / Р. Бредбери // Иностранная литература. 1967. № 1. С. 250-263.
12. Бредбери Рэй. Высоко в небеса. 100 рассказов / Рэй Бредбери. М. : Эксмо, 2010. 1040 с.

13. Брэдбери, Р. И грянул гром : 100 рассказов. М. : ЭКСМО, 2012. 1168 с.
14. Брэдбери, Р. Моя Византия: «Вино из одуванчиков» / Р. Брэдбери // Вино из одуванчиков. М. : Айрис-Пресс, 2015. С. 3–9.
15. Бутяков Л. Адмирал Звездных морей / Л. Бутяков // Брэдбери Р. Дверь в лето. Л. : Художественная литература, 1971. С. 5-14.
16. Бухарова Е.И. Рэй Дуглас Брэдбери // Литература: Учеб. Ч.2. Зарубежная литература / Под ред. М.И. Борецкого. К. : Освіта, 2001. С.227-236.
17. Веселовский А.Н. Историческая поэтика / А.Н. Веселовский. Москва : Сов. писатель, 1980. 360 с.
18. Володин Э. Специфика художественного времени / Э. Володин // Вопросы философии. 1978. № 8. С. 132 - 141.
19. Газимзянов, М. И. Тема детства в повести Рэя Брэдбери «Вино из одуванчиков» / М. И. Газимзянов // Татьянаин день. Казань, 2007. № 4. С. 130–136.
20. Гей, Н. К. Время и пространство в структуре произведения / Н. К. Гей // Контекст 1974: литературно-теоретические исследования / отв. ред. Я. Э. Эльсберг. Л. : Наука, 1975. С. 213–228.
21. Гинзбург, Л. Я. О психологической прозе / Л. Я. Гинзбург. М. : Советский писатель, 1977. 464 с.
22. Губарев Павел. Рей Брэдбери «Вино из одуванчиков» // Режим доступа : <http://raybradbury.ru/library/novels/wine/> (дата звернення: 12.09.2020).
23. Денисова Т. Зарубіжна література ХХ століття: [посібник для 11 класу] / Т. Денисова, Г. Сиваченко. К. : Генеза, 2000. 768 с.
24. Джанибеков В. Верить будущему // Брэдбери Р. О скитаньях вечных и о Земле. М. : Правда, 1987. С.3–4.
25. Жаринов Е.В. «Фэнтези» и детектив — жанры современной англо-американской литературы: Монография. М. : Международная академия информатизации, 1996. 448 с.

26. Засурский Я. О Рэе Бредбери — человеке и писателе» // Режим доступа : http://raybradbury.ru/articles/v_dni_vechnoj_vesny/ (дата звернення: 12.09.2020).
27. Кавелти, Дж. Г. Изучение литературных форм / Дж. Г. Кавелти // Новое литературное обозрение, 1996. № 22. С. 33-64.
28. Кагарлицкий Ю. И. Что такое фантастика? М.: Художественная литература, 1974. 348 с.
29. Качан М. Время как философская проблема / М. Качан // Вопросы философии. 1982. № 10. С. 117-124.
30. Качан М. Пространство и время в искусстве как проблема эстетической науки / М. Качан // Ритм, пространство и время в литературе и искусстве / [ред. коллегия: Б. Ф. Егорова, Б. С. Мейлах, М. А. Сапаров]. Л. : Наука, 1974. С. 26-39.
31. Киселева М. И. Творчество Рэя Бредбери. Традиция и современный литературный контекст : автореф. дис. ... канд. филол. наук / М. И. Киселева. Нижний Новгород. 1993. 17 с.
32. Кодак М. Поетика як система : Літературно-критичні нариси / М. Кодак. К. : Дніпро, 1988. 159 с.
33. Коломієць Н. Є., Яременко Н. В. Художній концепт «дитинство» у повісті Р. Бредбері «Кульбабове вино» // Літератури світу: поетика, ментальність і духовність. 2014. Вип. 3. С. 244-250.
34. Копистянська Н. Аспекти вивчення художнього часу в літературознавстві / Н. Копистянська // Рад. літературознавство. 1988. № 6. С. 11-19.
35. Король Л. П. Літературно-філософські аспекти осмислення часу та простору в художньому творі // Від бароко до постмодернізму. Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ. 2013. Вип. 17, т. 1. С. 52-57.
36. Литвинова, В. В. Базовые приемы создания образности в романах Рэя Бредбери «Вино из одуванчиков» и «4510 по Фаренгейту» /

- В. В. Литвинова // Филологические науки. Волгоград, 2009. № 2(36). С.197–200.
- 37.Лихачев Д. Поэтика древнерусской литературы / Д. Лихачев. - [3-е изд.]. Л. : Наука, 1979. 360 с.
- 38.Літературознавча енциклопедія: У двох томах Т. 1 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. К.: ВЦ «Академія», 2007. 608 с.
- 39.Літературознавчий словник-довідник / за ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. Київ : ВЦ «Академія», 2006. 752 с.
- 40.Лосев А. Ф. Проблема символа и реалистическое искусство. Москва : Искусство, 1975. 364 с.
- 41.Лотман Ю. М. Структура художественного текста / Ю. М. Лотман // Об искусстве. СПб. : Искусство, 1998. С. 14–285.
- 42.Маркина Н.В. Художественный мир Рэя Бредбери: традиции и новаторство: автореф. дисс. ... канд. филол. наук. Нижний Новгород, 2006. 20 с.
- 43.Мейлах Б. Проблема ритма, пространства и времени в комплексном изучении творчества / Б. Мейлах // Ритм, пространство и время в литературе и искусстве / [ред. коллегия: Б. Ф. Егоров, Б. С. Мейлах, М. А. Сапаров]. Л. : Наука, 1974. С. 3-10.
- 44.Михайлова Л. Г. Нові тенденції в сучасній англійській і американській науковій фантастиці / Л. Г. Михайлова. К., 1981. 22 с.
- 45.Михальська Н. Бредбері, Рей // Зарубіжні письменники. Енциклопедичний довідник. У 2 т. Т.1 : А — К / За ред. Н. Михальської та Б. Щавурського. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2006. С. 173-175.
- 46.Мотылева Т. О времени и пространстве в современном зарубежном романе / Т. Мотылева // Ритм, пространство и время в литературе и искусстве / [ред. коллегия: Б. Ф. Егорова, Б. С. Мейлах, М. А. Сапаров]. Л. : Наука, 1974. С. 186-200.

47. Невский, А. Рэя Брэдбери уже клонировали / А. Невский // Аргументы и факты. 2000. 13 декабря.
48. Новикова В. Г. Фантастическая новелла Рэя Брэдбери : автореф. дис. ... канд. филол. наук / В. Г. Новикова ; Нижегородский гос. пед. ин-т им. М. Горького. Н. Новгород, 1992. 17 с.
49. Новикова М.О. Міфи і місія. Київ : Дух і літера, 2005. 432 с.
50. Оганян А. Остров невезения // Брэдбери Р. Зеленые тени, Белый кит. М.: Домино, 2010. С. 424 - 431.
51. Павленко Т.М. Духовність за доби постмодерну в інтерпретації Рея Бредбері [Текст] / Т.М. Павленко // Зарубіжна література в школах України. 2006. №4. С. 11-13.
52. Пальцев Н. Вчитываясь в Рэя Брэдбери // Книжное обозрение. 1992. №12. С. 3-27.
53. Пальцев Н. Радуга земного мифотворчества, или Колодец фантазии Рэя Брэдбери // Брэдбери Р. Чикагская бездна. М.: Прогресс, Бестселлер, 1993. С.5-34.
54. Панасенко Н.І., Гудименко С.Ю. Категорія художнього часу в творчості Рея Бредбері // Вісн. Житомир. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка. 2004. Вип. 15. С. 115-118.
55. Первушина Н. А. Феномен символа: концептуальные проблемы исследования / Н. А. Первушина // Вестник ТГПУ (TSPU Bulletin). 2011. -№ 11 (113). С. 187-191
56. Платыгина С. М. Повесть «Вино из одуванчиков» Рэя Брэдбери как роман воспитания / С. М. Платыгина, А. С. Поршнева // Мировая литература в контексте культуры. 2012. № 1. С. 122–127.
57. Потебня А. Слово и миф / Александр Потебня. Москва : Правда, 1989. 622 с.
58. Романчук Любовь. Образ главного героя в романе Брэдбери "Вино из одуванчиков" // Режим доступа :

- http://raybradbury.ru/articles/romanchuk_wine/ (дата звернення: 10.03.2020).
59. Сиднін І.М., Назарець В.М. З любов'ю до життя. Урок-дослідження за повістю Рея Бредбері “Кульбабове вино” // Зарубіжна література в навчальних закладах. Львів : Відродження. 1994. №5-6. С. 43-48.
60. Скурлатов В. О творчестве Рэя Брэдбери / В. Скурлатов // Брэдбери Рэй. О скитаньях вечных и о Земле. М. : Правда, 1987. С. 643-653.
61. Скурлатов В. Философия Рэя Брэдбери – метаморфозы субъектности // Режим доступу : <https://skurlatov.livejournal.com/753071.html> (дата звернення: 15.09.2020).
62. Стасик М. В. Художній хронотоп: теоретичний аспект // Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки. 2008. С. 13-16.
63. Целевич Л. Сюжетотворна функція хронотопу / Л. Целевич // Радянське літературознавство. 1988. № 9. С. 23-27.
64. Шишкіна І. В. Роль поезії у формуванні художнього стилю Р. Бредбері // Англїстика та американїстика. Випуск 14. 2017. С. 173-179.
65. Шлионская И. [Главы из диссертации «Романы «451 градус по Фаренгейту» и «И духов зла явилась рать»] // Режим доступу: <http://raybradbury.ru/articles/> (дата звернення: 15.09.2020).
66. Amis K. New Maps of Hell. NY : Hacourt Brace World, 1969. 161 p.
67. Attebery V. Fantasy Tradition in American Literature: from Irving to Le Guin / V. Attebery. Bloomington : Indiana Univ. Press, 1980. 212 p.
68. Attebery, V. Fantasy Tradition in American Literature: from Irving to Le Guin / Brian Attebery. Bloomington : Indiana Uni Press, 1980. 220 p.
69. Bradbury, Ray. Dandelion Wine // Режим доступу : <http://www.6lib.ru/books/Dandelion-Wine-216670.html> (дата звернення: 10.03.2020).
70. Davenport B. Inquiry Into Science Fiction / B. Davenport. NY : Longman, Green, 1955. 87 p.

71. Eller, J. R. *Ray Bradbury: The Life of Fiction* / Jonathan R. Eller. Kent : Kent State Uni Press, 2004. 320 p.
72. Mengelling Marvin E. *The Machineries of Joy and Despair Text.* / Marvin E. Mengelling // *Ray Bradbury* / Ed. by M. Greenberg. Olander Edinburgh : Paul Harris Publishing, 1980. P. 84-109.
73. Mogen D. *Ray Bradbury Text.* Boston: Mass: Twayne, 1986. 504 p.
74. Nichols, Ph. *Dandelion Wine* / Phil Nichols // *The New Ray Bradbury Review* / ed. by W. F. Touponce. Kent : Kent State Uni Press, 2008. № 1. P. 81-105.
75. Nolan, W. F. *The Ray Bradbury Companion: A Life and Career History, Photolog, and Comprehensive Checklist of Writings* / William F. Nolan. Farmington Hills : Gale Research, 1975. 339 p.
76. Pell, Sarah-Warner J. *Style Is the Man: Imagery in Bradbury's Fiction* / Sarah-Warner J. Pell // *Ray Bradbury* / ed. by M. H. Greenberg and J. D. Olander. – NY. : Taplinger, 1980. P. 180–194.
77. Reid, R. A. *Ray Bradbury: A Critical Companion* / Robin A. Reid. Westport : Greenwood, 2000. 152 p.
78. Sullivan A. T. *Ray Bradbury and Fantasy* / A. T. Sullivan // *English Journal.* Chicago. Dec. 1972. Vol. 61. P. 1309-1312.
79. Touponce, W. F. *Collected Stories of Ray Bradbury: A Critical Edition* : in 2 v. V. 1 / William F. Touponce. Kent : Kent State Uni Press, 2011. 498 p.
80. Touponce, W. F. *Ray Bradbury and the Poetics of Reverie: Fantasy, Science Fiction and the Reader* / William F. Touponce. Ann Arbor : UMI Research Press, 1984. 131 p.
81. Weller, S. *Listen to the Echoes: The Ray Bradbury Interviews* / Sam Weller. Chicago : Stop Smiling Books, 2010. 336 p.
82. Weller, S. *Ray Bradbury: The Art of Fiction* / Sam Weller // *The Paris Review.* 2010. № 203. P. 65–103.
83. Weller, S. *The Bradbury Chronicles: The Life of Ray Bradbury* / Sam Weller. N. Y. : New York Morrow, 2005. 384 p.

84. William F. N. The Ray Bradbury Companion: A Life and Career History, Photolog, and Comprehensive Checklist of Writings. Gale Research, 1975. 552 p.
85. Wolfe Gaty K. The Known and the Unknown: Structure and Image in Science Fiction / K. Wolfe Gaty // Many Futures, Many Worlds. The Kent State University Press, 1977. P. 94-116.